

nanmeebooks

Ten

สารคดีสำหรับเยาวชน

รางวัล **แว่นแคว** ปี ๒๕๕๑

ก๊วนน้ำเตงว

สร้อยสัตตบรรณ เขียน

นวรรตน์ เลเชกุล บรรณาธิการและคำนิยม

ศศิธร สกุลชัยสิริวิช ภาพปกและภาพประกอบ

กิมน้ำเท่งว

สร้อยสัตตบรรณ เขียน

นวรรตน์ เลชะกุล

บรรณาธิการและคำนิยม

ศศิธร สกุลชัยสิริวิช

ภาพปกและภาพประกอบ

จัดพิมพ์โดย **nanmeebooks**
Ten สำนักพิมพ์ในเครือนามมีบุ๊คส์

กัมมหน้าเขียว

สร้อยสัตตบรรณ เขียน

นวนิธน์ เลชะกุล บรรณาธิการและคำนิยม

ศศิธร สกุธชัยวิวิช ภาพปก/ภาพประกอบ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๑

ราคา ๑๔๘ บาท

© ลิขสิทธิ์ภาษาไทย ๒๕๕๑: สร้อยสัตตบรรณ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

สร้อยสัตตบรรณ.

กัมมหน้าเขียว. -- กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คส์ทีน, ๒๕๕๑.

๑๙๒ หน้า.

๑. ญี่ปุ่น--ประวัติศาสตร์ ๒. วัฒนธรรมญี่ปุ่น. I. ชื่อเรื่อง.

๙๕๒

ISBN 978-616-04-0798-9

กรรมการผู้จัดการ สุวดี จงสถิตย์วัฒนา ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการสายผลิตภัณฑ์ ราตรี ลังสกุล
บรรณาธิการบริหาร วาริน วรรณประสาธ บรรณาธิการเล่ม วลัยพร ขำโพ ประธานงานการผลิต
จรัสศรี พรหมเทพ พิสูจน์อักษรและตรวจสอบ สิวรัตน์ หาญเสนห์ลักษณ์ ผู้จัดการกองศิลปกรรม
กฤษฎา เสงส์งค์ คอมพิวเตอร์กราฟิก สุนัดดา เนตยานันท์ สุนันท์ เพชรวาว สำนักงาน บริษัท
นามมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด เลขที่ ๑๑ ซอยสุขุมวิท ๓๑ (สวัสดี) ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

โทร. ๐-๒๖๗๐-๙๘๐๐, ๐-๒๖๖๒-๓๐๐๐ โทรสาร ๐-๒๖๖๒-๐๙๑๙

e-mail: editorial@nanmeebooks.com

เพลตที่ คลาสสิก สแกน โทร. ๐-๒๒๙๑-๗๕๗๕ พิมพ์ที่ พิมพ์ดี โทร. ๐-๒๘๐๓-๒๖๙๔

จัดจำหน่ายทั่วประเทศ บริษัท นามมีบุ๊คส์ จำกัด เลขที่ ๑๑ ซอยสุขุมวิท ๓๑ (สวัสดี) ถนนสุขุมวิท
แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐ www.nanmeebooks.com

กระดาษที่ใช้พิมพ์หนังสือเล่มนี้ช่วยในการถนอมสายตา เนื่องจากสะท้อนแสงเพียงเล็กน้อย

หากหนังสือเล่มนี้ผลิตไม่ได้มาตรฐาน อาทิ หน้ากระดาษสลับกัน หน้าซ้ำ หน้าขาดหาย

สำนักพิมพ์ยินดีรับผิดชอบเปลี่ยนใหม่ให้ โปรดส่งไปเปลี่ยนตามที่อยู่ด้านบน

หรือติดต่อ Nanmeebooks Call Center โทร. ๐-๒๖๖๒-๓๐๐๐ กด ๑

คำนิยม

กัมมหน้าเทียว เป็นหนังสือสารคดีเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ผู้เขียนได้นำเสนอสิ่งที่คุณทุกคนสามารถพบเห็นได้จากการดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติในประเทศญี่ปุ่น มาเป็นแกนของเนื้อหาในเล่มได้อย่างสนุกสนาน ผ่าท่อน้ำในประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นที่มาของชื่อหนังสือเล่มนี้ ก็เหมือนๆ กับฝ่าท่อน้ำตามเมืองใหญ่ๆ ของประเทศอื่นนั่นแหละ ที่ผลิตขึ้นมาเพื่อปิดท่อ ด้วยเหตุนี้จึงหล่อขึ้นด้วยเหล็กกล้า แข็งแรงทนทานใช้งานได้นานปี ช่วยให้เรามั่นใจได้ว่าไม่หักพังถล่มลงไปด้วยน้ำหนักจากแรงกดทับที่เกิดจากผู้คน ยวดยานพาหนะนานาชนิดที่สัญจรไปมาและแล่นทับลงไป แน่นอนที่ว่า ฝ่าท่อน้ำสกปรกตามเมืองใหญ่เหล่านั้นต่างก็มีรูปแบบที่เรียบง่าย ตรงไปตรงมาตามวัตถุประสงค์เพียงเพื่อใช้ปิดท่อน้ำโสโครกด้วยกันทั้งสิ้น แต่ฝ่าท่อน้ำของญี่ปุ่นไปไกลกว่านั้นมาก เป็นตัวอย่างของการออกแบบที่ประสานประโยชน์ต่างๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งนอกจากจะใช้งานแล้ว ยังออกแบบโดยคำนึงถึงความงดงามด้านศิลปะอีกด้วย ฝ่าท่อน้ำที่โน่นจึงสวยงามมีเสน่ห์มากกว่าฝ่าท่อน้ำทั่วๆ ไปมาก ที่สำคัญคือ ภาพบนฝ่าท่อน้ำเป็นภาพเล่าเรื่องซึ่งอาจมาจากประวัติศาสตร์ เรื่องเล่า ตำนานพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่น สถานที่สำคัญ ดอกไม้ ต้นไม้ และสัตว์ ที่เป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นที่ผู้คนที่เป็นเจ้าของท้องถิ่นภูมิใจ

ภาพเล่าเรื่องเหล่านั้นต่างก็เป็นเสมือนภาพตัวต่อเล็กๆ ในภาพใหญ่ของประเทศ ที่สะท้อนออกมาเป็นภาพเล่าประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตที่งดงามของประเทศ ฝ่าท่อน้ำของญี่ปุ่นจึงไม่ได้เป็นเพียงแค่ฝ่าท่อน้ำเท่านั้น แต่เป็นฝ่าท่อน้ำที่รักษาประวัติศาสตร์ ตำนานพื้นบ้าน เรื่องเล่าของท้องถิ่นไว้ ไม่ให้สูญหายไป ทั้งยังประกาศและประชาสัมพันธ์ความภูมิใจของผู้คนแต่ละท้องถิ่นแก่ผู้มาเยือน ไม่ว่าจะเป็นนักธุรกิจบนรถยนต์ที่แล่นทับลงไป

นักเดินทางต่างถิ่นที่ผานมา หรือแม้แต่ผู้คนในถิ่นนั้นที่เดินเหยียบลงไปทุกเมื่อเชิ้อวัน ไม่ว่าผู้คนเหล่านั้นจะสนใจมันหรือไม่ก็ตาม ฝาท่อน้ำเหล่านี้ยังคงทำหน้าที่ของมันพร้อมทั้งประกาศความเป็นตัวตนและเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น ทั้งกลางวัน กลางคืน ไม่ว่าฝนจะตก ฟ้าจะร้อง หรือหนาวเหน็บด้วยพายุหิมะก็ตาม กล่าวได้ว่า ฝาท่อน้ำที่ญี่ปุ่นมีส่วนช่วยให้ผู้คนที่ผ่านไปมาได้รู้จักท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ในแง่มุมต่างๆ มากขึ้นด้วยการก้มหน้าลงมองดูเท่านั้น นับได้ว่าฝาท่อน้ำในหนังสือเล่มนี้เป็นตัวอย่างที่ดีของการใช้งบประมาณที่มาจากภาษีในท้องถิ่นนั่นเอง กลับคืนไปยังเจ้าของภาชีนั้นอย่างคุ้มค่าวิธีหนึ่ง

แม้อยู่ ผู้เขียนเรื่องนี้ นอกจากจะสามารถบรรยายเรื่องธรรมดาๆ สามัญให้น่าสนใจด้วยสำนวนง่ายๆ เหมือนคนสนิทกันมานั่งเล่าเรื่องสนุกๆ ให้ฟังอยู่ข้างๆ อย่างไม่ธรรมดาแล้ว ผู้เขียนยังเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัวเรา แล้วเลือกหยิบเอาเรื่องที่สามัญที่สุดที่ทุกคนพบเห็นได้ในชีวิตประจำวันขึ้นมา แล้วขุดลึกลงไปในเนื้อหาสาระอย่างน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

นวรรตน์ เลชะกุล
อุปนายกฝ่ายประเพณีและวัฒนธรรม
สมาคมนักเรียนเก่าญี่ปุ่น ในพระบรมราชูปถัมภ์

คำนำสำนักพิมพ์

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่นอกจากจะขึ้นชื่อเรื่องเทคโนโลยีต่างๆ แล้ว ยังขึ้นชื่อเรื่องความพิถีพิถันและช่างคิด เห็นได้จากเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่จะแทรกเอกลักษณ์หรือความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ อยู่เสมอ

ไม่เว้นแม้แต่ฝาท่อ...

ใช่แล้ว ฝาท่อ ไม่ว่าจะเป็นฝาท่อระบายน้ำสกปรก ฝาท่อดับเพลิง หรือ ฝาท่อระบายน้ำฝน ที่ไม่เป็นเพียงฝาท่อธรรมดาที่มีลวดลายน่าเบื่อหน่าย เพราะฝาท่อบางฝาในประเทศญี่ปุ่นนั้นแทรกความคิดสร้างสรรค์และเกร็ดความรู้...ผ่านทางลวดลายแปลกตาและน่ารักบนฝา

สร้อยสัตตบรรณ ผู้ใช้ชีวิตในประเทศญี่ปุ่นพร้อมสามีและลูกๆ สังเกตเห็นความแปลกตาและแตกต่างบนฝาท่อ เธอจึงเริ่ม "ท้าวรฝาท่อ" และรู้จักญี่ปุ่นในอีกมุมที่ไม่เหมือนใคร จนได้เป็น **กัมหน้าเทียว** ซึ่งได้รับรางวัล **ชมเชยจากการประกวดวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ครั้งที่ ๕ ประเภทสารคดี** เล่มนี้

ดังนั้นแล้ว สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์ทีน จึงขอเชิญทุกคนมาร่วม "ท้าวรฝาท่อ" โดยมีสร้อยสัตตบรรณ เป็นมัคคุเทศก์ ผู้เล่าเรื่องได้อย่างสนุกและเพลิดเพลิน แต่ทั้งนี้คำทับศัพท์ภาษาญี่ปุ่นที่เธอใช้นั้น เป็นคำที่ถอดมาจากเสียงที่ได้ยินตามที่คนญี่ปุ่นในประเทศญี่ปุ่นออกเสียง จึงมิได้ตรงตามหลักวิชาการใด

และแอบกระซิบเพิ่มเติมอีกนิดหน่อยว่า "ท้าวรฝาท่อ" ครั้งนี้ ทุกคนต้อง "กัมหน้าเทียว" นะ เตรียมตัวให้พร้อม เตรียมกล้องถ่ายรูปให้พร้อม แล้วไปกับเราได้เลย ไปร่วมกันรู้จักญี่ปุ่นในอีกมุมที่ไม่เหมือนใครด้วยกัน

สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์ทีน

สารบัญ

ฝ่าที่ ๑ อธิภาวะ มังโสล แมนโสล หรือ ฝ่า (กันคนตก) ท่อ	๑๕
ฝ่าที่ ๒ ชิรย ฝ่าท่อเมืองข้างเคียง	๒๒
ฝ่าที่ ๓ อาบิโกะ เมืองนักประพันธ์	๒๗
ฝ่าที่ ๔ ดอกแบ่งมันที่คาซิวะ	๓๗
ฝ่าที่ ๕ ดอกบัวสองพันปีที่ชิบะ	๔๖
ฝ่าที่ ๖ ฟุนาบาชิ เมืองชอบอ่าวกับเรือสำเภาเมื่อสามร้อยปีก่อน	๕๑
ฝ่าที่ ๗ นาราชิโนะ พื้นที่ชุ่มน้ำ กับอนุสัญญาแรมซาร์	๕๔
ฝ่าที่ ๘ อชิฮาร่า ท่องโรงงานกับอะลาดินบนพรมิเศษ	๖๖
ฝ่าที่ ๙ คัตสึอูระ ผู้ร้ายพาไปดูตุ๊กตาในวันเด็กผู้หญิง	๗๓
ฝ่าที่ ๑๐ คิซาราสี ดำนานแร็กคุน กับทานุซึ บิ๊กแบนด์	๘๔
ฝ่าที่ ๑๑ โซนิ เลียบฝั่งแปซิฟิก แหล่งปลาทูน่า รังนก และสัญลักษณ์	๙๓
อีกประเภทการผาหามหอน	
ฝ่าที่ ๑๒ มัตสึโตะ ประวัติศาสตร์วันโน้นและวันนี้ บนฝ่าท่อ	๑๐๑
ฝ่าที่ ๑๓ อินไซ ดอกคอสมอส บานสะพรั่งฝั่งฝ่าท่อ	๑๐๗
ฝ่าที่ ๑๔ โมโตโนะมูระ กลางถนน ปลายวายุบนฝ่าท่อ	๑๑๔
ฝ่าที่ ๑๕ ซาคาเอะ เมืองมังกร	๑๒๑
ฝ่าที่ ๑๖ นาริตะ เมืองท่าอากาศยานที่ไม่ได้อยู่ในโตเกียว (สักหน่อย)	๑๓๐
ฝ่าที่ ๑๗ โทมิซาโตะ แหล่งกำเนิดม้าแข่ง	๑๓๕

ฝาที่ ๑๘ ซาวาระ เมืองโบราณกับตำนานเดินเท้าทำแผนที่	๑๓๙
ฝาที่ ๑๙ ซิซึย เรื่องเล่าว่าด้วยเรื่องเหล้า	๑๔๖
ฝาที่ ๒๐ อิมปะ บึงอิมปะนุมะ กับพระรองจิมเบ	๑๕๓
ฝาที่ ๒๑ อุซิกู ฝาเล่านิทาน	๑๖๒
ฝาที่ ๒๒ หลวงพ่อโต คามากายะ	๑๖๖
ฝาที่ ๒๓ พระพุทธรูปใหญ่ คามากุระไดบุตสึ	๑๗๕
หยุดคุยกับฝาดับเพลิง	๑๗๙
ปิดฝาหอ	๑๘๒
อ้างอิงเว็บไซต์	๑๘๖
รู้จักนักเขียน	๑๙๐

กัมหน้าเกี้ยว

แม่ยุ้ยชวนเที่ยว

หลังจากที่อยู่ญี่ปุ่นมาได้ ๑๖ ปี แม่ยุ้ยคนเขียนก็เริ่มคุ้นชินกับสภาพโดยรอบไปที่ละน้อย และรู้สึกถึงความแตกต่างรอบๆ ตัวจนอดบันทึกไว้ไม่ได้ เรื่องอื่นๆ ที่เห็นได้ชัดๆ นั้นขอเก็บไว้เล่าทีหลัง (ซึ่งไม่รู้ว่าจะเป็นเมื่อใด) แต่คราวนี้ขอเล่าถึงเรื่องฝาท่อระบายน้ำที่อยู่ตามถนนในญี่ปุ่น ที่ไม่ใช่เห็นไม่ชัด แต่ถ้าไม่ก้มหน้าก็จะมองข้ามไปฝาแล้วฝาเล่า

จะด้วยเป็นคนเก็บเนื้อเก็บตัวหรืออะไรไม่ทราบได้ เวลาไปไหน ๆ จึงมักก้มหน้ามองพื้นประสาพลเมืองชั้นสองอยู่ตลอดเวลา และด้วยเหตุดังนั้น สายตาจึงไปพบกับรูปภาพที่อยู่บนถนนเข้าจนได้ มาบัดนี้ แม่ตัวเองก็จำไม่ได้แม่นยำ รูปที่ปรากฏบนฝาท่อกลมๆ ที่อยู่บนถนนนั้นเรียกสายตาให้เฝ้าดูเพราะความสนใจ หรือเพราะเหตุใดก็สุดจะเดาได้

ฝาท่อที่สะกิดใจให้ถ่ายรูปเป็นครั้งแรกนั้นเป็นฝาท่อในเขตข้างเคียงด้วยเมื่อไปในที่อื่นๆ แล้วได้เห็นว่าฝาท่อในเขตอื่นมีรูปร่างๆ สวยงาม จึงกลับมาดูฝาท่อแถวบ้านตัวเอง และเริ่มบันทึกไว้แต่นั้นมา เห็นจะเริ่มตั้งแต่ฤดูหนาวปลายปี ค.ศ. ๒๐๐๖ ซึ่งในบางรูปที่ริมๆ ขอบจะเห็นชายเสื้อโค้ทติดมาด้วย บางรูปก็มีหัวรองเท้าไพล่อยู่ด้านล่างบ้าง บอกเล่าเรื่องราวของคนถ่ายและฤดูกาลได้ถ่องแท้ถ้วนถึดี อย่างไรก็ตามก็ดี รูปที่นำมาลงนี้ แม่ยุ้ยพยายาม